

"...o risalenin fevkalâde ehemmiyetini ve gayet muhkem olduğunu ve o zamanın dumanlı karanlıklarını izale eden bir Leyle-i Berâtın bir kandili hükmünde bulunmasına ve haşir ve kıyametin bir alâmeti olan duhan..." Burada geçen duman ve duhandan maksat ne?

"Evet, Onuncu Söz, çok ehemmiyetli bir belâyı def etti. Hürriyet-i efkâr serbestiyeti ve harb-i umumî sarsıntısı vaktinde haşri inkâr eden münafıklar, fırsat bulup çok yerlerde zehirli fikirlerini izhara başladıkları bir zamanda Onuncu Söz çıktı ve tab edildi. Bin nüshası etrafa yayıldı, onu gören herkes kemâl-i iştîyak ve merakla okudu. Zındıkların kâfirâne fikirlerini tam kırdı ve onları susturdu. İmam-ı Ali Radıyallahu Anhın bu takdirine liyakatini ispat etti. Kimin şüphesi varsa, gelsin, onu dikkatle okusun, haşrin ne kadar kuvvetli bir burhanı olduğunu görsün."(1)

"O halde sen göğün, bütün insanları saracak olan aşikâr bir duman çıkaracağı günü gözle. Bu, gayet acı bir azaptır. İşte o zaman insanlar: 'Ey ulu Rabbimiz, bizden bu azabı kaldır, çünkü artık iman ediyoruz.' derler." (Duhan, 44/10-12)

Buradaki **"duman"** iki türlü tefsir edilmiştir:

a. Kureyş Hz. Peygamber (asm)'e isyanda ileri gidince o, Yusuf (as)'ın yedi kıtlık yılı gibi kıtlığa mâruz kalmaları için beddua etti. Kıtlık oldu. Öyle ki köpek leşlerini bile yediler. Peygamberimize (asv) gelip, bunun kaldırılması için duasını istirham ettiler. Bu kıtlık sırasında, açlığın etkisiyle, onlar yer gök arasını duman halinde görüyorlardı.

b. Kıyamet alametlerinden olarak doğu-batı arasını kaplayacak duman.

Üstad Hazretleri bu ayeti kıyamet alameti olarak değerlendiriyor. Kıyamete yakın bir zaman olan bu asırda maddeci felsefe adete bir duhan gibi insanların manevi gözlerini körelttiği ve inkara düşürdüğü bir hengamda Risale-i Nurlar bilhassa [Haşir](#)

[Risalesi](#) adeta bu manevi ve fikri duhanı dağıtın bir nur bir ışık olmuştur. İmam Ali (ra) gibi velilerin babası olan bir zatın, böyle mühim bir nuru ve ışığı görüp işaret ve beşaret etmemesi kabil değildir.

(1) bk. [Sualar, Sekizinci Şua](#).